ATHANASIOS RANTOS
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2025. február 13.[1]

C-635/23. sz. ügy

A WBS GmbH
ellen folytatott,
a Generalstaatsanwaltschaft Berlin
részvételével folyamatban lévő büntetőeljárás

(a Kammergericht Berlin [berlini regionális felsőbíróság, Németország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – 2014/41/EU irányelv – Büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – Európai nyomozási határozat – A 2. cikk c) pontjának ii. alpontja – A »kibocsátó hatóság« és a »büntetőeljárás során nyomozó hatóságként eljáró más illetékes hatóság« fogalma – A nemzeti jog szerinti, a bizonyítékgyűjtés elrendelésére vonatkozó hatáskör – Nyomozási bírói engedélyt igénylő házkutatási intézkedések – A 6. cikk (1) és (2) bekezdése – Az európai nyomozási határozat kibocsátásának feltételei”

Bevezetés

1. Az a közigazgatási hatóság, amely a nemzeti jog alapján nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy belföldi büntetőeljárás keretében nyomozási cselekményt rendeljen el, elrendelhet-e ilyen intézkedést egy másik tagállamban letelepedett vállalkozással szemben a büntetőügyekben kibocsátott európai nyomozási határozatról szóló 2014/41/EU irányelv[2] szerinti európai nyomozási határozat (a továbbiakban: ENYH) kibocsátásával, és ha igen, milyen feltételek mellett bocsáthat ki ilyen ENYH-t? Lényegében ezt a kérdést teszi fel a Kammergericht Berlin (berlini regionális felsőbíróság, Németország) a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem keretében, amely ezen irányelv 2. cikke c) pontja ii. alpontjának értelmezésére vonatkozik.

2. Emlékeztetek arra, hogy a 2014/41 irányelv 2. cikkének c) pontja, amely meghatározza a „kibocsátó hatóság” fogalmát, különbséget tesz a hatóságok két kategóriája között: ezek egyrészt az ezen irányelv 2. cikke c) pontjának i. alpontjában említett igazságügyi hatóságok, vagyis „az adott ügyben hatáskörrel rendelkező bíró, bíróság, nyomozási bíró vagy ügyész” (a továbbiakban: igazságügyi hatóság), másrészt pedig a nem igazságügyi hatóságok, vagyis az említett irányelv 2. cikke c) pontjának ii. alpontjában említett „bármely más, a kibocsátó állam által meghatározott

[1] Eredeti nyelv: francia.

[2] A büntetőügyekben kibocsátott európai nyomozási határozatról szóló, 2014. április 3-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 130., 1. o.; helyesbítés: HL 2015. L 143., 16. o.).

és […] a büntetőeljárás során nyomozó hatóságként eljáró illetékes hatóság, amely a nemzeti jog szerint hatáskörrel rendelkezik a bizonyítékgyűjtés elrendelésére” (a továbbiakban: nem igazságügyi hatóság).

3. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet a Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (a korrupció megelőzéséért és leküzdéséért felelős hivatal, Lettország; a továbbiakban: KNAB) által a Németországban letelepedett WBS GmbH vállalkozással szemben kibocsátott ENYH (a továbbiakban: szóban forgó ENYH) Németországban történő végrehajtása iránti kérelem keretében terjesztették elő. E vállalkozás, amelyet ezen ENYH alapján házkutatásnak vetettek alá, lényegében arra hivatkozva fordult a kérdést előterjesztő bírósághoz, hogy az említett ENYH végrehajtása során gyűjtött bizonyítékok nem fogadhatók el, mivel azt nem a 2014/41 irányelv értelmében vett „kibocsátó hatóság” bocsátotta ki. Közelebbről a KNAB nem minősül kibocsátó hatóságnak, mivel egyrészt nem az ezen irányelv 2. cikke c) pontjának i. alpontja értelmében vett igazságügyi hatóságként jár el, másrészt pedig nem felel meg az említett irányelv 2. cikke c) pontjának ii. alpontjában előírt feltételeknek, amelyek alapján „egyéb illetékes hatóságnak” lenne minősíthető, mivel nem rendelkezik hatáskörrel „a nemzeti jog szerint […] a bizonyítékgyűjtés elrendelésére”, mivel a nemzeti eljárás keretében a lett jogban a házkutatási intézkedések elfogadása kizárólag az igazságügyi hatóságok hatáskörébe tartozik.

4. Bár a Bíróságnak már volt alkalma arra, hogy pontosítsa a 2014/41 irányelv 2. cikkének c) pontja értelmében vett „kibocsátó hatóság” fogalmának körvonalait, és tisztázza az e rendelkezés értelmében vett „igazságügyi hatóságok” és „egyéb illetékes hatóságok” közötti különbségtételt,[3] a jelen ügyben eddig fel nem merült kérdést intéztek hozzá e hatóságok második kategóriájának köréről.

Jogi háttér

Az uniós jog

5. A 2014/41 irányelv (5), (7) és (11) preambulumbekezdése értelmében:

„(5) A 2003/577/IB[4] és a 2008/978/IB[5] kerethatározat elfogadása óta egyértelművé vált, hogy a bizonyítékok gyűjtésére vonatkozó jelenlegi jogi keret túlságosan fragmentált és bonyolult. Ezért új megközelítésre van szükség.

[…]

[3] Lásd e tekintetben: 2020. december 8-i Staatsanwaltschaft Wien (Hamisított átutalási megbízások) ítélet (C-584/19, a továbbiakban: Staatsanwaltschaft Wien ítélet, EU:C:2020:1002); 2021. december 16-i Spetsializirana prokuratura (Forgalmi és helymeghatározó adatok) ítélet (C-724/19, a továbbiakban: Spetsializirana prokuratura ítélet, EU:C:2021:1020); 2023. március 2-i Staatsanwaltschaft Graz (Düsseldorfi adónyomozó-hatóság) ítélet (C-16/22, a továbbiakban: Staatsanwaltschaft Graz ítélet, EU:C:2023:148); 2024. április 30-i M. N. (EncroChat) ítélet (C-EU670/22, EU:C:2024:372) (a továbbiakban: EncroChat ítélet).

[4] A vagyonnal vagy bizonyítékkal kapcsolatos biztosítási intézkedést elrendelő határozatoknak az Európai Unióban történő végrehajtásáról szóló, 2003. július 22-i kerethatározat (HL 2003. L 196., 45. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 185. o.).

[5] A büntetőeljárások során felhasználandó tárgyak, dokumentumok és adatok megszerzéséhez szükséges európai bizonyításfelvételi parancsról szóló, 2008. december 18-i tanácsi kerethatározat (HL 2008. L 350., 72. o.).

(7) Ez az új megközelítés az európai nyomozási határozatnak (ENYH) nevezett egyetlen eszközre épül. Az ENYH egy vagy több olyan konkrét nyomozási cselekmény elvégzése végett adható ki, amely(ek) célja az ENYH-t végrehajtó államban (a továbbiakban: a végrehajtó állam) történő bizonyítékgyűjtés. Ebbe beletartozik a végrehajtó hatóságnak már birtokában lévő bizonyítékok megszerzése is.

[…]

(11) ENYH-hoz akkor kell folyamodni, ha a nyomozási cselekmény végrehajtása az adott ügy szempontjából arányosnak, megfelelőnek és alkalmazhatónak tűnik. A kibocsátó hatóságnak ezért meg kell győződnie arról, hogy a keresett bizonyíték szükséges és arányos az eljárás szempontjából, hogy a választott nyomozási cselekmény szükséges és arányos az adott bizonyíték megszerzése szempontjából, és hogy e bizonyíték megszerzéséhez valóban szükséges-e egy másik tagállam ENYH kibocsátása révén történő bevonása. Ugyanezt az értékelést el kell végezni az érvényesítési eljárás során is azokban az esetekben, amikor az ENYH érvényesítését ezen irányelv előírja […]”.

6. Az 1. cikk („Az [ENYH] és végrehajtásának kötelezettsége”) így rendelkezik:

„(1) „Az [ENYH] olyan bírósági határozat, amelyet valamely tagállam (a továbbiakban: a kibocsátó állam) igazságügyi hatósága ad ki vagy érvényesít abból a célból, hogy egy másik tagállamban (a továbbiakban: a végrehajtó állam) egy vagy több konkrét nyomozási cselekményt végezzenek el [a 2014/41] irányelvvel összhangban folytatott bizonyítékszerzés céljából.”

Az ENYH olyan bizonyíték megszerzése céljából is kibocsátható, amely már a végrehajtó állam illetékes hatóságainak birtokában van.

(2) A tagállamok az ENYH-t a kölcsönös elismerés elve alapján és ezen irányelvvel összhangban hajtanak végre.

[…]”

7. Az említett irányelv „Fogalommeghatározások” című 2. cikke, a c) pontban a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

c) »kibocsátó hatóság«:

i. az adott ügyben hatáskörrel rendelkező bíró, bíróság, nyomozási bíró vagy ügyész; vagy

ii. bármely más, a kibocsátó állam által meghatározott és az adott ügyben a büntetőeljárás során nyomozó hatóságként eljáró illetékes hatóság, amely a nemzeti jog szerint hatáskörrel rendelkezik a bizonyítékgyűjtés elrendelésére. Ezenkívül az ENYH-nak a végrehajtó hatóság részére történő továbbítását megelőzően meg kell vizsgálni, hogy az ENYH megfelel-e az ezen irányelv értelmében a kibocsátására vonatkozó – különösen a 6. cikk (1) bekezdésében foglalt – feltételeknek, majd egy kibocsátó állambeli bírónak, bíróságnak, nyomozási bírónak vagy ügyésznek érvényesítenie kell azt. Amennyiben az ENYH-t valamely igazságügyi hatóság érvényesítette, e hatóság az ENYH továbbításának céljából kibocsátó hatóságnak tekinthető.”

8. A 6. cikk („Az ENYH kibocsátásának és továbbításának feltételei”) a következőket állapítja meg:

„(1) ENYH-t a kibocsátó hatóság kizárólag az alábbi feltételek teljesülése esetén bocsáthatja ki:

a) az ENYH kibocsátása az adott eljárás 4. cikkben említett céljából szükséges és arányos, figyelembe véve a büntetőeljárás alá vont személy jogait valamint

b) az ENYH-ban megjelölt nyomozási cselekmény(eke)t ugyanezen feltételek mellett egy hasonló belföldi ügyben is elrendelhették volna.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt feltételek teljesülését a kibocsátó hatóság minden egyes esetben megvizsgálja.

(3) Amennyiben valamely végrehajtó hatóságnak alapos indoka van feltételezni, hogy az (1) bekezdésben foglalt feltételek nem teljesültek, konzultációt folytathat a kibocsátó hatósággal az ENYH végrehajtásának fontosságáról. Az említett konzultációt követően a kibocsátó hatóság dönthet az ENYH visszavonásáról.”

9. Az említett irányelvnek az „Elismerés és végrehajtás” című 9. cikkének (1)–(3) bekezdése a következőket írja elő:

„(1) A végrehajtó hatóságnak minden további alaki követelmény nélkül el kell ismernie az ezen irányelv rendelkezéseivel összhangban részére továbbított ENYH-t, és biztosítania kell annak végrehajtását ugyanúgy és ugyanolyan feltételekkel, mintha az adott nyomozási cselekményt a végrehajtó állam valamely hatósága rendelte volna el, kivéve, ha az érintett hatóság úgy dönt, hogy az elismerés vagy végrehajtás megtagadásának vagy a halasztás ezen irányelvben felsorolt indokainak valamelyikére hivatkozik.

(2) A végrehajtó hatóságnak be kell tartania a kibocsátó hatóság által kifejezetten feltüntetett alaki követelményeket és eljárásokat, kivéve, ha ez az irányelv másképpen rendelkezik, és feltéve, hogy az ilyen alaki követelmények és eljárások nem ellentétesek a végrehajtó állam alapvető jogelveivel.

(3) Amennyiben egy végrehajtó hatóság olyan ENYH-t kap kézhez, amelyet nem a 2. cikk c) pontjában meghatározott kibocsátó hatóság állított ki, a végrehajtó hatóságnak vissza kell küldenie az ENYH-t a kibocsátó állam részére.”

A lett jog

10. Az ENYH elfogadásának lett jogi keretét a 2005. május 11-i Kriminālprocesa likums[6] (büntetőeljárási törvénykönyv) 887^{1}–$887^{3.}$ cikke szabályozza. E törvénykönyv $887^{1.}$ cikke (1) bekezdésének megfelelően, ha a büntetőeljárás keretében a büntetőeljárás megindítása előtt az Európai Unió valamely másik tagállamának területén eljárási cselekményt kell végrehajtani, az ENYH kiállításakor az eljárásért felelős személy értékeli annak arányosságát és szükségességét a nyomozás tárgyát képező bűncselekményhez képest, ezt követően a nyomozás felügyeletéért felelős ügyész azt is ellenőrzi, hogy az uniós tagállamtól kért eljárási cselekmény megfelel-e a jogszabályi követelményeknek, és értékeli annak szükségességét és arányosságát a nyomozás

[6] *Latvijas Vēstnesis*, 2005., 74. sz.

tárgyát képező bűncselekményhez képest. Az ENYH kiállítása előtt az eljárásért felelős személy minden olyan intézkedést megtesz, amely akkor lenne szükséges, ha az eljárási cselekményt Lettországban hajtanák végre.

11. A házkutatást az említett törvénykönyv 179–185. cikke szabályozza. E törvénykönyv 179. cikkének (1) bekezdése a házkutatást olyan nyomozási cselekményként határozza meg, amelynek tárgya helyiségeknek, teleknek, gépjárműnek vagy egyénnek a keresett tárgy megtalálása és lefoglalása céljából történő kényszervizsgálata, amennyiben alapos okkal feltételezhető, hogy az említett tárgy a házkutatás helyén található.

12. Ugyanezen törvénykönyv 180. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a házkutatást nyomozási bíró vagy bíróság határozata alapján kell lefolytatni. A nyomozási bíró határozatát az eljárásért felelős személy javaslatára és az ahhoz csatolt iratokra alapozza.

Az alapeljárás, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés és a Bíróság előtti eljárás

13. 2019. április 5-én a KNAB büntetőeljárást indított egy rigai (Lettország) alapítvány tisztviselői ellen nagyobb kárt okozó csalás, idegen dolog nagyobb kárt okozó jogellenes elherdálása és okirat-hamisítás, valamint hamisított okiratok felhasználása gyanújával. A nyomozás részeként a KNAB szükségesnek ítélte az FF GmbH és a WBS GmbH berlini (Németország) irodáinak az átkutatását, és a lett büntetőeljárási törvénykönyv 179. és 180. cikke alapján a Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa (Riga város Vidzeme kerületi bíróság, Lettország) nyomozási bírójától engedélyt kért e nyomozati cselekmények végrehajtására.

14. E bíró 2019. április 24-én a KNAB kérelmének megfelelően döntött, azzal az indokkal, hogy egyrészt észszerűen feltételezhető, hogy az említett helyszíneken az eljárás szempontjából releváns dokumentumok, adathordozók és tárgyak találhatók, másrészt pedig, hogy a kutatás, amely ezek felkutatására és lefoglalására irányul, szükséges és arányos.

15. 2019. április 25-én a KNAB mint a 2014/41 irányelv 2. cikke c) pontjának ii. alpontja szerinti illetékes hatóság ENYH-t bocsátott ki, amelyben megkereste a Németországi Szövetségi Köztársaságot két tanú meghallgatása és a fent hivatkozott kutatás végrehajtása céljából. A Latvijas Republikas Generālprokuratūra (a Lett Köztársaság legfőbb ügyészsége, a továbbiakban: a Lett Köztársaság legfőbb ügyészsége) érvényesítette ezen ENYH-t, és azt továbbította a Staatsanwaltschaft Berlinnek (berlini ügyészség, Németország; a továbbiakban: berlini ügyészség).

16. A berlini ügyészség erre vonatkozó kérelmére a berlini Amtsgericht Tiergarten (tiergarteni helyi bíróság, Németország) is elrendelte az FF GmbH és a WBS GmbH irodáinak az átkutatását. E kutatásokra 2019. május 13-án került sor és azok során számos bizonyítékot foglaltak le.

17. Az alapügyben a WBS a Kammergericht Berlinhez (berlini regionális felsőbíróság), a kérdést előterjesztő bírósághoz fordult és többek között azt kérte, hogy e bíróság állapítsa meg, hogy a szóban forgó ENYH Németországban történő végrehajtása során gyűjtött bizonyítékoknak a Lett Köztársaság részére történő átadása nem fogadható el.

18. Kérelmének alátámasztása érdekében a WBS többek között a Spetsializirana prokuratura ítéletre hivatkozott, amelyben a Bíróság kimondta, hogy az olyan nyomozási cselekményre vonatkozó ENYH-t, amelynek elfogadása a kibocsátó állam joga értelmében kizárólag a bíróságok számára van fenntartva, csak bíróság bocsáthatja ki. Márpedig a jelen ügyben a szóban forgó

ENYH-t a KNAB bocsátotta ki, amely nem minősül bíróságnak, míg a lett jog értelmében a bizonyítékok nemzeti eljárás keretében történő lefoglalását eredményező házkutatási intézkedések elfogadása kizárólag a bíróságok számára van fenntartva. Ennek keretében ezen ENYH-nak a Lett Köztársaság legfőbb ügyészsége általi érvényesítésére hatáskörrel nem rendelkező hatóság által elfogadott ENYH alapján került sor.

19. A berlini ügyészség rákérdezett a Lett Köztársaság legfőbb ügyészségénél, hogy adott esetben bíróság újra kibocsáthatná-e az ENYH-t. Ez utóbbi ügyészség nemleges választ adott azzal az indokkal, hogy a lett jogban nincs erre vonatkozó jogalap. Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság elrendelte az összegyűjtött bizonyítékok átadásának felfüggesztését.

20. Mielőtt az igazságügyi együttműködésre irányuló intézkedés elfogadhatóságáról határozna, e bíróság azt kívánja megtudni, hogy – amint azt a WBS állítja – a Spetsializirana prokuratura ítéletből eredő elveket alkalmazni kell-e az alapügyben, ami annak megállapításához vezethet, hogy a bizonyítékoknak a szóban forgó ENYH végrehajtása céljából történő átadása nem fogadható el,[7] vagy – amint arra a KNAB hivatkozik – a nyomozási cselekményeknek a kibocsátó állam valamely bírósága által a 2014/41 irányelv szerinti vizsgálati és igazolási kötelezettségnek megfelelően történő előzetes érvényesítése elegendő lenne e bizonyítékok átadásához.

21. E körülmények között határozott úgy a Kammergericht Berlin (berlini regionális felsőbíróság, Németország), hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Kibocsáthat-e a kibocsátó állam joga szerint a bíróságok számára fenntartott intézkedésre vonatkozó [ENYH-t] a [2014/41] irányelv 2. cikke c) pontjának ii. alpontja szerinti más illetékes hatóság valamely bíróságnak nem minősülő érvényesítő hatósággal együttműködve, ha a kibocsátó állam bírósága előzetesen engedélyezte a nyomozási cselekményt, és eleget tett a 2014/41 irányelvben előírt vizsgálati és indokolási kötelezettségeknek?”

22. Írásbeli észrevételeket a WBS, a német, az észt, a lett, a lengyel és a portugál kormány, valamint az Európai Bizottság terjesztett elő. Az észt és a portugál kormány kivételével e felek, valamint a svéd kormány ezenkívül kifejtették álláspontjukat a 2024. november 13-án tartott tárgyaláson.

Elemzés

23. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2014/41 irányelv 2. cikke c) pontjának ii. alpontját úgy kell-e értelmezni, hogy az a nem igazságügyi hatóság, amely a nemzeti jogának megfelelően olyan konkrét nyomozási cselekményeket rendel el, amelyeket egy másik tagállamban történő végrehajtást megelőzően valamely igazságügyi hatóság érvényesít, az e rendelkezés értelmében vett „kibocsátó hatóságnak” minősülhet, míg az ilyen nyomozási cselekmények tisztán belföldi eljárás keretében történő elfogadása kizárólag az igazságügyi hatóságok hatáskörébe tartozik.

24. Véleményem szerint erre a kérdésre az alábbiakban kifejtendő okok miatt igenlő választ kell adni.

[7] A berlini ügyészségnek ez esetben a 2014/41 irányelv 9. cikke (3) bekezdésének megfelelően vissza kellene küldenie az ENYH-t a Lett Köztársaságnak.

Előzetes észrevételek

25. Elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy a 2014/41 irányelv a határokon átnyúló dimenzióval rendelkező ügyekben a bizonyítékok gyűjtésére vonatkozó, túlságosan fragmentált és bonyolult jogi keretet egy egyszerűbb és hatékonyabb rendszer bevezetésével váltotta fel, amely egyetlen eszközön, nevezetesen az ENYH-n alapul. E rendszer célja, hogy egyszerűsített és hatékonyabb rendszer bevezetése útján az igazságügyi együttműködés megkönnyítésére és meggyorsítására irányul annak érdekében, hogy elősegítse az Unió azon célkitűzésének elérését, hogy a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének azon nagy fokú bizalomra épülő térségévé váljon, amelynek a tagállamok között fenn kell állnia.[8] Ily módon az ENYH az EUMSZ 82. cikk (1) bekezdésében meghatározott, a bírósági ítéletek és határozatok kölcsönös elismerésének elvén alapuló, büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés hatálya alá tartozó jogi eszköz. Ez az elv pedig, amely a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés „sarokköve", a kölcsönös bizalmon, és azon a megdönthető vélelmen alapul, hogy a többi tagállam tiszteletben tartja az uniós jogot, különösen pedig az alapvető jogokat.[9]

26. Ebben az összefüggésben a 2014/41 irányelv 1. cikkének (1) bekezdése az európai nyomozási határozatot olyan bírósági határozatként definiálja, amelyet valamely kibocsátó állam igazságügyi hatósága ad ki vagy érvényesít abból a célból, hogy egy másik végrehajtó államban egy vagy több konkrét nyomozási cselekményt végezzenek el bizonyítékszerzés céljából, beleértve az olyan bizonyítékok megszerzését is, amelyek már ezen állam illetékes hatóságainak birtokában vannak.[10]

27. A 2014/41 irányelv 1. cikkének (2) bekezdése értelmében a tagállamok az ENYH-kat a kölcsönös elismerés elve alapján és ezen irányelvvel összhangban hajtják végre. Az ezen irányelv 9. cikkének (1) bekezdése értelmében a végrehajtó hatóság minden további alaki követelmény nélkül elismeri az ENYH-t, és biztosítja annak végrehajtását ugyanúgy és ugyanolyan feltételekkel, mint ha az adott nyomozási cselekményt a végrehajtó állam valamely hatósága rendelte volna el. Ugyanezen rendelkezés értelmében az érintett hatóság dönthet úgy, hogy az elismerés vagy végrehajtás megtagadásának vagy a halasztás ezen irányelvben felsorolt indokainak valamelyikére hivatkozva megtagadja az ENYH végrehajtását. Ezenkívül a 2014/41 irányelv 9. cikkének (3) bekezdése előírja, hogy amennyiben a végrehajtó hatóság olyan ENYH-t kap kézhez, amelyet nem a 2. cikk c) pontjában meghatározott kibocsátó hatóság állított ki, a végrehajtó hatóság visszaküldi az ENYH-t a kibocsátó állam részére.[11]

28. E tekintetben a 2014/41 irányelv 2. cikkének c) pontja meghatározza ezen irányelv alkalmazásában a „kibocsátó hatóság" fogalmát. E rendelkezés ekképpen kimondja, hogy az i. alpont értelmében ilyen hatóság lehet „az adott ügyben hatáskörrel rendelkező bíró, bíróság, nyomozási bíró vagy ügyész",[12] illetve a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem keretében

[8] Lásd többek között: 2014/41 irányelv (5)–(8), (21) és (38) preambulumbekezdése, valamint Staatsanwaltschaft Wien ítélet (39. pont); Spetsializirana prokuratura ítélet (36. pont); Staatsanwaltschaft Graz ítélet (42. pont); EncroChat ítélet (86. pont).

[9] Lásd többek között: 2014/41 irányelv (2), (6) és (19) preambulumbekezdése; Staatsanwaltschaft Wien ítélet (40. pont); 2021. november 11-i Gavanozov II ítélet (C-852/19, a továbbiakban: Gavanozov II ítélet, EU:C:2021:902, 54. pont); EncroChat ítélet (99. pont).

[10] Lásd: Staatsanwaltschaft Wien ítélet (41. pont); 2021. szeptember 2-i Finanzamt für Steuerstrafsachen und Steuerfahndung Münster ítélet (C-66/20, EU:C:2021:670, 39. pont); EncroChat ítélet (71. pont).

[11] Lásd: 2021. szeptember 2-i Finanzamt für Steuerstrafsachen und Steuerfahndung Münster ítélet (C-66/20, EU:C:2021:670, 40. pont).

[12] E négy, kimerítően felsorolt hatóság a 2014/41 irányelv értelmében vett „igazságügyi hatóságnak" minősül, mivel részt vehet az igazságszolgáltatásban (lásd: Staatsanwaltschaft Graz ítélet [30–32. és 37. pont]).

értelmezett ii. alpontja értelmében „bármely más, a kibocsátó állam által meghatározott és az adott ügyben a büntetőeljárás során nyomozó hatóságként eljáró illetékes hatóság, amely a nemzeti jog szerint hatáskörrel rendelkezik a bizonyítékgyűjtés elrendelésére”. [13]

29. Ezenkívül az említett irányelv 2. cikke c) pontja ii. alpontjának második mondatából kitűnik, hogy amennyiben az ENYH-t nem igazságügyi hatóság bocsátja ki, e határozatot, mielőtt azt a végrehajtó hatóságnak továbbítanák, az ugyanezen irányelv 2. cikke c) pontjának i. alpontja értelmében vett igazságügyi hatóságnak érvényesítenie kell, amely köteles megvizsgálni, hogy e határozat megfelel-e a 2014/41 irányelvben előírt kibocsátási feltételeknek, különösen az ezen irányelv 6. cikkének (1) bekezdésében előírt feltételeknek. [14] Végül ugyanezen rendelkezés harmadik mondata előírja, hogy az ilyen ENYH-t érvényesítő igazságügyi hatóság „is” kibocsátó hatóságnak tekinthető az ENYH továbbítása céljából.

30. A fentiekből az következik, hogy az olyan nem igazságügyi hatóság, mint a közigazgatási hatóság, főszabály szerint a jelen indítvány előző pontjában felidézett feltételek mellett tartozhat a 2014/41 irányelv 2. cikke c) pontjának ii. alpontja értelmében vett „kibocsátó hatóság” fogalma alá, vagyis egyrészt hatáskörrel kell rendelkeznie arra, hogy nyomozó hatóságként eljárjon a büntetőeljárások során, [15] másrészt pedig, hogy ENYH-ját igazságügyi hatóságnak kell érvényesítenie azt megelőzően, hogy azt a végrehajtó államnak továbbítanák. [16]

31. A jelen ügyben nem vitatott, hogy a KNAB, amely nem igazságügyi hatóság, a lett jog szerint a büntetőeljárásban nyomozó hatóságként járt el. [17] Hasonlóképpen, a szóban forgó európai elfogatóparancsot a végrehajtó államnak való továbbítását megelőzően a Lett Köztársaság legfőbb ügyészsége érvényesítette, amelynek az említett irányelv 2. cikke c) pontjának i. alpontja szerinti „igazságügyi hatósági” státusához nem férhet kétség. [18]

32. Ezzel szemben a kérdést előterjesztő bíróság által megfogalmazott kétségek lényegében arra vonatkoznak, hogy a KNAB megfelel-e az említett irányelv 2. cikke c) pontjának ii. alpontjában előírt és a jelen indítvány 28. pontjában említett azon feltételnek, hogy *„a nemzeti jog szerint a [a bizonyítékgyűjtés elrendelésére hatáskörrel rendelkező hatóság]*” legyen, mivel a lett jog [19] szerint nemzeti büntetőeljárás keretében az alapügyben szóban forgó nyomozási cselekményeket, vagyis a házkutatást, noha az illetékes nyomozó hatóság, mint például a KNAB javaslatán alapulnak, nyomozási bíró vagy bíróság határozata alapján kell végrehajtani, tehát azok az igazságügyi hatóságok kizárólagos hatáskörébe tartoznak.

[13] A 2014/41 irányelv 2. cikke c) pontjának ii. alpontjában szereplő, „bármely más hatóságra” való hivatkozás egyértelművé teszi, hogy minden olyan hatóságot, amely nem az ezen irányelv 2. cikke c) pontjának i. alpontja szerinti igazságügyi hatóság, az említett irányelv 2. cikke c) pontjának ii. alpontja alapján kell vizsgálni. Így e kifejezést úgy kell érteni, mint amely a végrehajtó hatalomba tartozó valamennyi hatóságot jelöli (lásd: ugyanezen irányelv 4. cikkének b) pontja, valamint Staatsanwaltschaft Graz ítélet [34. és 35. pont]).

[14] Lásd ebben az értelemben: Staatsanwaltschaft Graz ítélet (27. és 28. pont).

[15] Lásd: Spetsializirana prokuratura ítélet (29. pont); Staatsanwaltschaft Graz ítélet (33. és 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[16] Lásd például: Staatsanwaltschaft Wien ítélet (46. pont). Az Európai Igazságügyi Hálózat 2021. szeptember 20-i jelentése alapján (elérhető az EIH honlapján a következő címen: https://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/EJN_RegistryDoc/EN/3115/0/0), a Lett Köztársaságon kívül számos tagállam jelölt ki közigazgatási hatóságokat „kibocsátó hatóságként”, többek között, a Belga Királyság, a Németországi Szövetségi Köztársaság, a Görög Köztársaság, Magyarország, az Osztrák Köztársaság és a Lengyel Köztársaság.

[17] A büntetőeljárásról szóló törvénykönyv 386. cikkének (6) bekezdése értelmében a KNAB nyomozó hatóság, amely e törvénykönyv 27. cikke értelmében eljárhat a büntetőeljárást felügyelő „eljárásért felelős személyként”.

[18] Lásd az 1994. május 19-i Prokuratūras likums (az ügyészségről szóló törvény) *(Latvijas Vēstnesis*, 2004., 65. sz.) 1. cikkének (1) bekezdését. Az „ügyész” a 2014/41 irányelv 2. cikke c) pontjának i. alpontjában említett azon „igazságügyi hatóságok” között szerepel, amelyek jogosultak ENYH-k érvényesítésére (lásd: Staatsanwaltschaft Wien ítélet [53. pont]).

[19] Lásd a büntetőeljárásról szóló törvénykönyv 180. cikkének (1) bekezdését.

33. E kérdés a kérdést előterjesztő bíróság szerint annál is inkább felmerül, mivel a Spetsializirana prokuratura ítéletben a Bíróság kimondta, hogy a 2014/41 irányelv 2. cikke c) pontjának i. alpontját úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes, ha az ügyész hatáskörrel rendelkezik olyan ENYH meghozatalára, amely a távközléshez kapcsolódó forgalmi adatok és helymeghatározó adatok megszerzésére irányul, jóllehet nemzeti eljárás keretében az ilyen adatokhoz való hozzáférésre irányuló nyomozási cselekmény elrendelése a bíróság hatáskörébe tartozik.

34. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint e rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak kifejezéseit, hanem szövegkörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek az részét képezi, ideértve különösen e szabályozás keletkezését. [20]

A szó szerinti értelmezésről

35. Ami először is a 2014/41 irányelv 2. cikke c) pontja ii. alpontjának a jelen indítvány 28. pontjában említett *szövegét* illeti, meg kell jegyezni, hogy e rendelkezés nem írja elő, hogy ahhoz, hogy a „kibocsátó hatóság” fogalma alá tartozzon, a közigazgatási hatóságnak szükségszerűen az ugyanezen intézkedések belföldi eljárás keretében történő elfogadására hatáskörrel rendelkező hatóságnak kell lennie.

36. Az említett rendelkezés ugyanis – amint azt lényegében a WBS és a Bizottság állítja – nem követeli meg, hogy az ENYH kibocsátását szükségszerűen az a hatóság hozza meg, amely ténylegesen hatáskörrel rendelkezett a bizonyítékgyűjtés elrendelésére „hasonló belföldi eljárásban”, hanem annak pontosítására szorítkozik, hogy e hatóságnak „a nemzeti joggal összhangban” hatáskörrel kell rendelkeznie a bizonyítékgyűjtés elrendelésére. E két kifejezés ugyanis nem tekinthető szinonimának, mivel a „nemzeti jog alapján a bizonyítékgyűjtés elrendelésére hatáskörrel rendelkező” kifejezés egyáltalán nem utal egy hasonló belföldi eljárással való esetleges egyenértékűségre. Ráadásul ugyanezen rendelkezéssel nem ellentétes az ENYH olyan hatóság általi kibocsátása sem, amely a kibocsátó állam joga szerint hatáskörrel rendelkezik arra, hogy nyomozó hatóságként járjon el, de nem az a hatóság, amely ugyanezt az intézkedést belső helyzetben elrendelte volna.

37. E tekintetben, amint arra a jelen indítvány 25. pontjában emlékeztettem, a 2014/41 irányelv által létrehozott rendszer a kölcsönös bizalmon és azon a megdönthető vélelmen alapul, hogy a többi tagállam tiszteletben tartja az uniós jogot. Ez az oka annak, hogy ezen irányelv 2. cikke c) pontjának ii. alpontja kizárólag a kibocsátó államra bízza, hogy „meghatározza” az illetékes nem igazságügyi hatóságokat, és kifejezetten utal e tekintetben a nemzeti jogra, pontosítva azokat a különböző anyagi jogi feltételeket, amelyeket a kibocsátó államnak elő kell írnia. Következésképpen kizárólag a kibocsátó állam feladata azon nem igazságügyi hatóságok meghatározása, amelyek hatáskörrel rendelkeznek az ENYH kibocsátására, amennyiben teljesülnek az említett irányelv 2. cikke c) pontjának ii. alpontjában foglalt feltételek. Az ezzel ellentétes értelmezés nem fogadható el, mivel ellenkező esetben e rendelkezést és különösen a kölcsönös elismerés elvét megfosztanák a hatékony érvényesüléstől. [21]

[20] Lásd ebben az értelemben többek között: 2018. április 17-i Egenberger ítélet (C-414/16, EU:C:2018:257, 44. pont); Staatsanwaltschaft Wien ítélet (49. pont); 2022. október 28-i Generalstaatsanwaltschaft München (Kiadatás és *ne bis in idem)* ítélet (C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, 67. pont); Staatsanwaltschaft Graz ítélet (25. pont).

[21] Például a Bíróság már kimondta, hogy valamely tagállam adóhatósága, amely amellett, hogy a végrehajtó hatalomhoz tartozik, a nemzeti jognak megfelelően az ügyészség helyett adónyomozást folytat, az ugyanezen irányelv 2. cikke c) pontjának ii. alpontja értelmében vett „kibocsátó hatóság” fogalma alá tartozhat (lásd: Staatsanwaltschaft Graz ítélet [46. pont]).

38. Ezért kizárólag a 2014/41 irányelv 2. cikke c) pontjának ii. alpontjában meghatározott, a jelen indítvány 30. pontjában felidézett kritériumok fényében kell értékelni, hogy a KNAB-hoz hasonló közigazgatási hatóság az ezen irányelv értelmében vett „kibocsátó hatóságnak” minősülhet-e. Úgy tűnik, a jelen ügyben pontosan ez a helyzet áll fenn.

39. Egyrészt ugyanis a KNAB vitathatatlanul olyan felelősségi körrel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára, hogy a 2014/41 irányelv 2. cikke c) pontjának ii. alpontja értelmében vett „nyomozó hatóságként” járjon el, mivel a nemzeti jog értelmében „az eljárás felelőseként” jár el a korrupció elleni küzdelemmel kapcsolatos büntetőeljárás nyomozási szakaszában, akár nemzeti, akár határokon átnyúló vonatkozású büntetőeljárás keretében. E tekintetben mind a lett kormány írásbeli, mind pedig szóbeli észrevételeiből kitűnik, hogy a büntetőeljárásról szóló törvénykönyv 27. cikke értelmében „az eljárás felelőseként” a KNAB 1) megszervezi a büntetőeljárás lefolytatását és az ahhoz kapcsolódó iratok kezelését; 2) döntéseket hoz a büntetőeljárás irányáról; 3) a büntetőeljárás megfelelő szakaszában saját maga vagy más tisztviselők útján gyakorolja a közhatalmat; 4) előírja, hogy mindenkinek be kell tartania a büntetőeljárással kapcsolatos kötelezettségeit és az eljárási szabályokat; 5) biztosítja, hogy a büntetőeljárásban érintett személyek gyakorolhassák a törvényben meghatározott jogaikat.

40. E megállapítást nem kérdőjelezheti meg az a körülmény, hogy a lett jog értelmében az egyén életébe való beavatkozásra alkalmas nyomozási cselekmények – mint például a házkutatás – keretében a KNAB nem fogadhat el ilyen intézkedéseket, hanem csak javasolhatja azokat a nyomozási bírónak, aki kizárólagos hatáskörrel rendelkezik azok meghozatalára. Amint ugyanis azt a lett kormány kifejtette, a nyomozási bíró határozata a KNAB által javasolt házkutatás „engedélyezéséből” áll, nem pedig a szóban forgó nyomozás ténybeli elemeinek a nyomozási bíró független értékelésén alapuló független határozatból. Közelebbről, a lett kormány észrevételeiből az következik, hogy a lett büntetőeljárási rendszerben a nyomozási bíró elsősorban az emberi jogok büntetőeljárásokban való tiszteletben tartását, nem pedig a különböző nyomozási intézkedések célszerűségét vizsgálja. Következésképpen – továbbra is e kormány szerint – az a tény, hogy a nyomozási bíró a házkutatást elrendelő hatóság, nem jelenti azt, hogy a nemzeti jog az „eljárásért felelős személy” helyett rá ruházza a büntetőeljárás keretében a nyomozás lefolytatásáért való felelősséget. Így továbbra is a KNAB az „eljárás felelőse”, akinek az a feladata, hogy javaslatot tegyen a nyomozási intézkedésekre, és értékelje azok szükségességét a nyomozás céljának eléréséhez.

41. Másrészt az is vitathatatlan, hogy a 2014/41 irányelv 2. cikke c) pontja ii. alpontjának második mondatában előírt azon feltétel is teljesül, amely szerint az ENYH-t igazságügyi hatóságnak kell érvényesítenie. Amint az az „érvényesítés” kifejezés szokásos jelentéséből kitűnik, ez az eljárás megköveteli, hogy az igazságügyi hatóság megerősítse az ENYH jogi szabályszerűségét. A lett jognak megfelelően ugyanis a Lett Köztársaság legfőbb ügyészsége érvényesítette a szóban forgó ENYH-t: miután ellenőrizte, hogy a keresett bizonyítékok és a kiválasztott nyomozási cselekmények szükségesek és arányosak voltak a nyomozás szempontjából, azt továbbította a berlini ügyészségnek annak Németországban történő végrehajtása céljából. Ez az érvényesítési aktus képezi ezen ENYH alapját, amely azt az ezen irányelv 1. cikkének (1) bekezdésében megkövetelt „bírósági határozattá” minősíti. Ily módon számomra úgy tűnik, hogy nincs jelentősége annak, hogy egy hasonló belföldi ügyben e nyomozási cselekményeket igazságügyi hatóságnak kellett volna elrendelnie, mivel a szóban forgó ENYH legfőbb ügyészség általi

érvényesítése lehetővé teszi, hogy az ügyészséget e határozat kibocsátójának tekintsék.[22] Éppen ezért írja elő az említett irányelv 2. cikke c) pontja ii. alpontjának harmadik mondata, hogy amennyiben a nyomozási határozatot valamely igazságügyi hatóság érvényesíti, e hatóság is „kibocsátó hatóságnak” minősülhet az ENYH továbbítása szempontjából, mivel az uniós jogalkotó e lehetőséget a tagállamok mérlegelésére bízta.

42. A fentiekből az következik, hogy a 2014/41 irányelv 2. cikke c) pontja ii. alpontjának szövegére tekintettel nem ellentétes az, hogy az olyan nem igazságügyi hatóságot, amely a nemzeti jogának megfelelően olyan konkrét nyomozási cselekményeket rendel el, amelyeket egy másik tagállamban történő végrehajtást megelőzően valamely igazságügyi hatóság érvényesít, az e rendelkezés értelmében vett „kibocsátó hatóságnak” lehessen minősíteni, még akkor is, ha az ilyen nyomozási cselekmények tisztán belföldi eljárás keretében történő elfogadása az igazságügyi hatóságok kizárólagos hatáskörébe tartozott volna.

A rendszertani értelmezésről

43. Másodszor, ezt az értelmezést egyáltalán nem cáfolja az a *szövegkörnyezet*, amelybe ezen irányelv 2. cikke c) pontjának ii. alpontja illeszkedik. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy e rendelkezés második mondata kifejezetten előírja, hogy az ENYH érvényesítése keretében az igazságügyi hatóság köteles megvizsgálni, hogy e határozat megfelel-e az ezen irányelvben, különösen a 6. cikkének (1) bekezdésében előírt kibocsátási feltételeknek. Márpedig úgy tűnik, hogy e kibocsátási feltételek egyikével sem ellentétes az, hogy a KNAB-hoz hasonló, valamely igazságügyi hatóság által érvényesített nyomozási cselekményeket elrendelő nem igazságügyi hatóságot „kibocsátó hatóságnak” lehessen minősíteni, amennyiben az ilyen intézkedések belföldi eljárás keretében történő elfogadása az igazságügyi hatóságok hatáskörébe tartozott volna.

44. Először ugyanis a 2014/41 irányelvnek a 2. cikk c) pontjával és (11) preambulumbekezdésével együttesen értelmezett 6. cikkének (1) bekezdése alapján az ENYH érvényesítése, illetve kibocsátása két kumulatív feltételhez kötött: egyrészt e 6. cikk (1) bekezdésének a) pontja értelmében az ENYH kibocsátásának az irányelv 4. cikkében említett eljárás céljából szükségesnek és arányosnak kell lennie, figyelembe véve a gyanúsított vagy a vádlott jogait,[23] másrészt az említett 6. cikk (1) bekezdésének b) pontja értelmében az szükséges, hogy az ENYH-ban megjelölt nyomozási cselekményt vagy cselekményeket ugyanezen feltételek mellett egy hasonló belföldi ügyben is elrendelhették volna.[24] Ugyanezen irányelv 6. cikkének (2) bekezdése értelmében e két feltétel teljesülését a kibocsátó hatóság minden egyes esetben megvizsgálja.

45. Bár e rendelkezések nem pontosítják, hogy a 2014/41 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésében előírt feltételeknek hogyan és milyen szakaszban kell teljesülniük, mivel e szabályok szükségszerűen a kibocsátó állam eljárási autonómiájának körébe tartoznak, ezen irányelv 2. cikke c) pontja ii. alpontjának, 6. cikke (1) és (2) bekezdésének, valamint (11) preambulumbekezdésének együttes olvasatából kitűnik, hogy e feltételek tiszteletben tartását ellenőriznie kell mind a nem igazságügyi hatóságnak az ENYH és különösen a konkrét nyomozási cselekményekre vonatkozó javaslat kidolgozásának szakaszában, mind pedig az igazságügyi

[22] Lásd analógia útján: 2016. november 10-i Özçelik ítélet (C-453/16 PPU, EU:C:2016:860, 30. pont), amely a rendőrség által kibocsátott nemzeti elfogatóparancs ügyészség általi érvényesítésére vonatkozó eljárásra vonatkozott, valamint 2019. október 9-i NJ (Bécsi ügyészség) ítélet (C-489/19 PPU, EU:C:2019:849, 46. pont), amely az Osztrák Köztársaság ügyészsége által kibocsátott elfogatóparancsok jóváhagyására vonatkozó eljárásra vonatkozott.

[23] Lásd: Spetsializirana prokuratura ítélet (32. pont); EncroChat ítélet (88. pont).

[24] Lásd: Staatsanwaltschaft Wien ítélet (57. pont); EncroChat ítélet (87. pont).

hatóságnak az ENYH érvényesítésének szakaszában. E megállapítást egyébiránt megerősíti az a tény, hogy az ENYH-t igazságügyi hatóságnak kell „érvényesítenie”, mivel az „érvényesítés” kifejezés szükségképpen magában foglalja az első, nem igazságügyi hatóság által végzett ellenőrzés megerősítését. Márpedig e megállapítás azon értelmezés mellett szól, amely szerint ilyen érvényesítés fennállása esetén az említett irányelv nem követeli meg, hogy a kibocsátó hatóság hatáskörrel rendelkezzen az érintett intézkedések nemzeti eljárás keretében történő elrendelésére is. Az ENYH-t ugyanis úgy kell érteni, mint amely a jogi aktus végrehajtásakor – azaz az igazságügyi hatóság általi érvényesítését követően – megjelenő formájára vonatkozik, mivel e szakaszt megelőzően az nem vált ki joghatásokat, és nem továbbítható. [25]

46. A jelen ügyben semmi nem enged arra következtetni, hogy a 2014/41 irányelv 6. cikkében előírt ezen feltételek az alapügyben ne teljesülnének.

47. Ami ugyanis az ezen irányelv 6. cikke (1) bekezdésének a) pontjában említett első feltételt illeti, amely egyrészt az eljárások céljainak szükségességére és arányosságára vonatkozik, meg kell állapítani, hogy – amint az a lett kormány által előterjesztett észrevételekből kitűnik – a KNAB a szóban forgó ENYH kibocsátását megelőzően beszerezte a lett bíróságtól a nyomozási határozatban említett házkutatási intézkedésekhez szükséges bírósági engedélyeket. Másrészt, ami a gyanúsított vagy a vádlott jogainak figyelembevételét illeti, a Bírósághoz benyújtott iratok egyike sem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy a szóban forgó ENYH bírósági felülvizsgálata nem volt alkalmas az alapvető jogok ilyen tiszteletben tartásának biztosítására. Éppen ellenkezőleg, úgy tűnik, hogy az egyenértékű nemzeti eljárás keretében ezen ENYH tekintetében kettős bírósági felülvizsgálat zajlott, először a nyomozási bíró, másodszor pedig a Lett Köztársaság legfőbb ügyészsége részéről, és hogy e felülvizsgálat a nem igazságügyi hatóság által szolgáltatott információk összességén alapult.

48. Ami a 2014/41 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének b) pontjában említett második feltételt illeti, a Bíróság rendelkezésére álló iratokból az is kitűnik, hogy a szóban forgó ENYH-ban megjelölt ugyanezen nyomozási cselekményeket hasonló belföldi ügyben is el lehetett volna rendelni, mivel a KNAB ugyanezen intézkedéseket javasolhatta volna annak érdekében, hogy azokat a nyomozási bíró fogadja el. A 2014/41 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének b) pontja az „ugyanezen feltételek mellett” és a „hasonló belföldi ügyben” kifejezések használatával kizárólag a kibocsátó állam jogától teszi függővé az ENYH kibocsátására vonatkozó pontos feltételek meghatározását. [26] E rendelkezés célja a kibocsátó állam joga által előírt szabályok és biztosítékok megkerülésének megakadályozására irányul. [27] Márpedig az ENYH nem igazságügyi hatóság általi elfogadásából az ilyen megkerülés kockázata egyáltalán nem következhet, ha azt utóbb érvényesíti egy igazságügyi hatóság.

49. Másodszor, a 2014/41 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésében előírt feltételeken túlmenően a kibocsátó hatóságnak bizonyos konkrét nyomozási cselekményekkel összefüggésben további indokolással kell szolgálnia. Így ezen irányelv 26. cikkének (5) bekezdése a bankoknál és egyéb pénzintézeteknél vezetett számlákra vonatkozó információk tekintetében előírja, hogy a kibocsátó hatóságnak ismertetnie kell azokat az okokat, amelyek miatt úgy ítéli meg, hogy a kért információk érdemi jelentőségűek lehetnek az adott büntetőeljárás szempontjából. Ezenkívül az említett irányelv 27. cikkének (4) bekezdése és 28. cikkének (3) bekezdése a banki és egyéb pénzügyi műveletekre vonatkozó információkat, illetve a bizonyítékok valós idejű, folyamatos és meghatározott időszakon belüli megszerzésével járó nyomozási cselekményeket illetően írja elő

[25] Lásd analógia útján: 2019. október 9-i NJ (Bécsi ügyészség) ítélet (C-489/19 PPU, EU:C:2019:849, 42. és 43. pont),

[26] Lásd: EncroChat ítélet (90–93. pont).

[27] Lásd: EncroChat ítélet (97. pont).

továbbá, hogy e hatóság közli azokat az okokat, amelyek miatt úgy véli, hogy a kért információk érdemi jelentőségűek lehetnek az adott büntetőeljárás szempontjából.[28] Márpedig e további indokolást nem igazságügyi hatóság is szolgáltathatja, függetlenül attól, hogy adott esetben a belföldi eljárás keretében az ezen információk feltárását elrendelő határozatok igazságügyi hatóság hatáskörébe tartoznak-e.

50. Harmadszor, a 2014/41 irányelvnek a (22) preambulumbekezdésével összefüggésben értelmezett 14. cikkének (1) bekezdése a tagállamok általános kötelezettségét írja elő annak biztosítása tekintetében, hogy a hasonló belföldi esetekben igénybe vehetőekkel legalább egyenértékű jogorvoslatok álljanak rendelkezésre az ENYH-ban megjelölt nyomozási cselekmény esetében is. Ezenkívül ezen irányelv 14. cikkének (3) bekezdése szerint a kibocsátó hatóságnak biztosítania kell, hogy az ilyen nyomozási határozattal érintett személyek kellő tájékoztatást kapjanak a nemzeti jog szerint rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségekről és határidőkről, annak érdekében, hogy jogorvoslati jogukat ténylegesen gyakorolni tudják.[29] Végül, az említett irányelv 14. cikkének (7) bekezdése értelmében az ENYH elismerésének vagy végrehajtásának sikeres megtámadását a kibocsátó állam a nemzeti jogának megfelelően figyelembe veszi. Így a tagállamoknak – a nemzeti eljárási szabályok sérelme nélkül – biztosítaniuk kell, hogy a kibocsátó államban zajló büntetőeljárások során, az ENYH révén szerzett bizonyítékok értékelésekor a védelemhez, valamint a tisztességes eljáráshoz való jogot tiszteletben tartsák.[30] Márpedig véleményem szerint ezeket a tájékoztatási kötelezettségeket és a védelemhez való jog tiszteletben tartását egy nem igazságügyi hatóság is teljesítheti valamely igazságügyi hatóság felügyelete mellett, függetlenül attól, hogy az előbbi hasonló belföldi ügyben rendelhet-e el egyenértékű nyomozási cselekményeket.

A teleologikus értelmezésről

51. Harmadszor, ami a 2014/41 irányelv által követett célt illeti, számomra úgy tűnik, hogy a jelen indítvány 42. pontjában javasolt értelmezés ezenkívül alkalmas arra, hogy biztosítsa e cél jelen indítvány 25. pontjában felidézett teljes körű megvalósítását, amely az ENYH-n alapuló egyszerűsített és hatékonyabb rendszer létrehozására irányul az igazságügyi együttműködés megkönnyítése és meggyorsítása, és ezáltal a kölcsönös bizalom és elismerés elve alapján a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséggé válás célkitűzésének megvalósításához való hozzájárulás érdekében.[31]

52. E tekintetben a tagállamok közötti egyszerűsített és hatékony együttműködésre irányuló cél feltételezi az ENYH-t kibocsátó hatóság egyszerű és egyértelmű azonosíthatóságát annak meghatározása érdekében, hogy a 2014/41 irányelv 2. cikke c) pontjának ii. alpontja értelmében az ilyen határozatot igazságügyi hatóságnak kell-e érvényesítenie. Az az értelmezés, amely csupán azon a megállapításon alapul, hogy a kibocsátó állam valamely nem igazságügyi hatóságot az ezen irányelv 2. cikke c) pontjának ii. alpontja értelmében vett nyomozó hatóságként való eljárásra illetékesként „határozott meg”, lehetővé teszi annak egyértelmű meghatározását, hogy valamely hatóság e rendelkezés ii. alpontjának hatálya alá tartozik-e, kizárólag a kibocsátó állam döntése, nem pedig az érintett bizonyítékok jellege alapján. Az ezzel ellentétes értelmezés ugyanis egyrészt a rendszer „fragmentáltsághoz” vezetne, mivel a különböző nyomozási cselekmények jellegétől és a belföldi eljárás keretében azokra alkalmazandó eljárási jogtól függően különböző „kibocsátó

[28] Lásd: Spetsializirana prokuratura ítélet (33. pont).

[29] Lásd: Staatsanwaltschaft Wien ítélet (60. és 61. pont).

[30] Lásd: Staatsanwaltschaft Wien ítélet (62. pont).

[31] Lásd: 2019. október 24-i Gavanozov ítélet (C-324/17, EU:C:2019:892, 35. pont). Lásd még a jelen indítvány 25. pontját.

hatóságok” rendelkezhetnek hatáskörrel egy és ugyanazon nyomozás keretében, másrészt pedig jogbizonytalanságot teremtene, és azzal a kockázattal járna, hogy bonyolultabbá válna az ENYH végrehajtási rendszere, veszélybe sodorva ezáltal a tagállamok között büntetőügyekben folytatott együttműködés egyszerűsített és hatékony rendszerének létrehozását. [32]

53. Ezt követően, e tekintetben a 2014/41 irányelv (10) preambulumbekezdése úgy határozza meg a kibocsátó hatóságot, mint amely az adott nyomozás részleteinek ismeretében a leginkább el tudja dönteni, hogy melyik nyomozási cselekményt kell alkalmazni. [33] Így nem kétséges, hogy amennyiben valamely tagállam úgy dönt, hogy hatásköröket ruház valamely nem igazságügyi hatóságra annak érdekében, hogy nyomozó hatóságként eljárhasson, e hatóság a büntetőeljárás belső szervezetének sajátos kontextusában a „legjobb helyzetben van” ahhoz, hogy jól ismerje a nyomozás különböző elemeit, amelyek lehetővé teszik számára, hogy meghozza az e nyomozáshoz legmegfelelőbb nyomozási intézkedéseket, és gyorsan reagáljon az esetlegesen felmerülő különböző eljárási helyzetekre. Ebben a helyzetben nem állítható, amint azt a WBS teszi, hogy az ENYH elfogadása sokkal hatékonyabb vagy egyszerűbb lenne, ha a nyomozási bíró mint kibocsátó hatóság a 2014/41 irányelv 2. cikke c) pontja i. alpontjának megfelelően maga hozta volna meg a szóban forgó ENYH-t. Ha például az ENYH-t a végrehajtó államban érdekelt fél vitatja az ENYH kibocsátásának érdemi indokai tekintetében, a nyomozást végző nem igazságügyi hatóságnak képesnek kell lennie arra, hogy megkapja a megtámadásra vonatkozó információkat, és ez hatékonyabb lesz ahhoz a helyzethez képest, amikor e továbbításra a nyomozást lefolytató hatóságtól eltérő más hatóság útján kerül sor. [34] Hasonlóképpen, amennyiben az ENYH végrehajtása kivételesen magas költségekkel jár a végrehajtó állam számára, különösen az összetett szakértői vélemények, a nagyszabású rendőrségi műveletek és a hosszú ideig folytatott megfigyelési tevékenységek miatt, a költségek kérdése a kibocsátó állam és a végrehajtó állam közötti konzultáció tárgyát képezheti. Az ilyen típusú konzultációk keretében minden bizonnyal a vizsgálatot végző nem igazságügyi hatóság van a legjobb helyzetben ahhoz, hogy felmérje az ENYH fenntartásának hasznosságát és terjedelmét, különösen a nyomozás során elért eredmények függvényében. [35]

54. Végül e tekintetben meg kell jegyezni, hogy egyes tagállamokban a nyomozási bíró nem játszik központi szerepet a nyomozási eljárásban, mivel csak eseti jelleggel jár el, többek között azért, hogy engedélyezzen bizonyos, az ügyészség által kért nyomozási cselekményeket. [36] Ennélfogva e bíróság csak akkor rendelkezik az ügy irataival, amikor meghozza határozatát, és ezért csak korlátozott ismeretekkel rendelkezik a nyomozásról. E bíróság ugyanis nem ismerheti meg sem a nyomozás azon területeit, amelyeket határozata nem érint, sem pedig a határozat elfogadását követően bekövetkezett fejleményeket. Annak megkövetelése, hogy az említett bíróság legyen az ENYH-t kibocsátó hatóság, a kölcsönös jogsegély folyamatának lassulásához vezetne, különösen a végrehajtó hatóság 2014/41 irányelv 6. cikke (3) bekezdésének első mondata szerinti kérelme esetén. Amint arra a kérdést előterjesztő bíróság helyesen rámutat, ha csak a nyomozási bíró minősül „kibocsátó hatóságnak”, és a végrehajtó hatóság ezen irányelv 6. cikke (3) bekezdésének első mondata alapján pontosítás iránti kérelemmel fordul hozzá, a nyomozási bírónak kérnie kell a nyomozást végző nem igazságügyi hatóságtól az ügy iratainak közlését, és (ismét) meg kell ismernie a nyomozást és annak állását. Bonyolult helyzet merülhet fel olyan szituációkban is, amikor – mint a jelen ügyben is – a nyomozási cselekmények nem tartoznak a bíróságok

[32] Lásd ebben az értelemben: Staatsanwaltschaft Graz ítélet (43. és 45. pont).

[33] Lásd: Spetsializirana prokuratura ítélet (37. pont).

[34] Lásd e tekintetben a 2014/41 irányelv (22) preambulumbekezdését.

[35] Lásd e tekintetben a 2014/41 irányelv (23) preambulumbekezdését.

[36] Lásd többek között a Németországi Szövetségi Köztársaságot, ellentétben más olyan jogi hagyományokkal, mint Franciaországban, ahol összességében a vizsgálóbíró felelős a nyomozásért.

kizárólagos hatáskörébe, és azokat más hatóságok is meghozhatják, így ugyanazon ügyre vonatkozóan a végrehajtó hatósághoz két különböző tárgyalópartner által kibocsátott két európai nyomozási határozat is érkezhet.

A 2014/41 irányelv keletkezéséről

55. Negyedszer, a szó szerinti, rendszertani és teleologikus értelmezést megerősíti a 2014/41 irányelv keletkezéstörténete. Emlékeztetőül, a jogalkotási tervezetnek a hét tagállam által benyújtott eredeti irányelvjavaslatot követő kidolgozása során[37] a Tanács megállapította, hogy több tagállam ellenezte a nem igazságügyi hatóságok által kibocsátott európai nyomozási határozatok elismerésére vonatkozó kötelezettséget bevezető rendelkezést, de „a javaslat választott jogalapját figyelembe véve" kompromisszum született az ENYH-nak az ENYH kibocsátására vonatkozó feltételeknek való megfelelésére vonatkozó kötelező érvényesítési eljárás bevezetése alapján, amennyiben az ENYH-t a bírótól, ügyésztől vagy nyomozási bírótól eltérő illetékes hatóság bocsátotta ki.[38] Ebből következik, hogy ezt a döntést a tagállamok eljárási autonómiájának és a nemzeti rendszerek sokféleségének tiszteletben tartása érdekében, és különösen arra a tényre figyelemmel hozták meg, hogy egyes tagállamokban a nyomozást nem a bíróságok, hanem az ügyészség vagy a közigazgatási hatóságok folytatják le.[39]

56. A fenti indokok összességére tekintettel úgy vélem, hogy az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2014/41 irányelv 2. cikke c) pontjának ii. alpontjával nem ellentétes az, hogy az olyan nem igazságügyi hatóságot, amely a nemzeti jogának megfelelően konkrét nyomozási cselekményeket rendel el, e rendelkezés értelmében még akkor is az ENYH-t „kibocsátó hatóságnak" lehessen minősíteni, ha az ilyen nyomozási cselekmények belföldi eljárás keretében történő elfogadása az igazságügyi hatóságok kizárólagos hatáskörébe tartozik, feltéve, hogy e nyomozási intézkedéseket az ENYH kibocsátását megelőzően olyan igazságügyi hatóság érvényesíti, amely meggyőződött arról, hogy az ezen irányelvben előírt valamennyi kibocsátási és továbbítási feltétel teljesül.

A Spetsializirana prokuratura ítélet hatályáról

57. Ötödször és utoljára rámutatok arra, hogy ellentétben azzal, amit lényegében a WBS és a Bizottság előad, e következtetést nem cáfolhatja meg a Spetsializirana prokuratura ítélet, amelyben a Bíróság kimondta, hogy a 2014/41 irányelv 2. cikke c) pontjának i. alpontját úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes, ha az ügyész hatáskörrel rendelkezik olyan ENYH meghozatalára, amely a távközléshez kapcsolódó forgalmi adatok és helymeghatározó adatok megszerzésére irányul, jóllehet hasonló nemzeti eljárás keretében az ilyen adatokhoz való hozzáférésre irányuló nyomozási cselekmény elrendelése a bíróság kizárólagos hatáskörébe tartozik.

[37] Lásd többek között: a Belga Királyság, a Bolgár Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Spanyol Királyság, az Osztrák Köztársaság, a Szlovén Köztársaság és a Svéd Királyság kezdeményezése az Európai Parlament és a Tanács irányelvére vonatkozóan (…) a büntetőügyekben kibocsátott [ENYH-ról] – Indokolás (HL 2010. C 165., 22. o.), 2. cikk a) pontjának ii. alpontja.

[38] Lásd a Tanács 2010. november 26-i eredményjelentését (16868/10 COPEN 266 EUROJUST 135 EJN 68 CODEC 1369), 5. o.

[39] Lásd e tekintetben a jelen indítvány 16. lábjegyzetét, valamint Bachmaier Winter, L. „Further Mutual Assistance: The European Investigation Order", in Ambos, K. és Rackow, P. (szerk.) *The Cambridge Companion to European Criminal Law*, Cambridge University Press, 2023, 292–293. o., valamint Gogorza, A. „Décision d'enquête européenne – La relativité de la notion européenne d'autorité judiciaire", *Droit pénal – Lexis Nexis*, 2. sz., 2021, 44. o.

58. Mindenekelőtt, amint azt megalapozottan jegyzi meg a kérdést előterjesztő bíróság, míg az ezen ítélet alapjául szolgáló ügyben az ENYH-t kibocsátó hatóság a 2014/41 irányelv 2. cikke c) pontjának i. alpontja szerinti „kibocsátó hatóság” volt, vagyis a bolgár ügyészség, addig a jelen ügyben a kibocsátó hatóság pedig az ezen irányelv 2. cikke c) pontjának ii. alpontja szerinti „más […] illetékes hatóság”. E megkülönböztetés azt jelenti, hogy a Bíróság által többek között az említett ítélet 29. és 30. pontjában kimondott elvek terjedelme, amelyekben a Bíróság az említett irányelv 2. cikke c) pontja i. alpontjának szövegét elemezte, logikusan az igazságügyi hatóságokra korlátozódik, és ezen elvek nem ültethetők át a nem igazságügyi hatóságokra. Másként fogalmazva, ugyanezen ítélet a hierarchikus rangsor tekintetében „párhuzamosságot” követel meg az ENYH elfogadására hatáskörrel rendelkező hatóság és az ugyanazon nyomozási cselekményeknek a nemzeti eljárás keretében történő elfogadására hatáskörrel rendelkező hatóság között, de csak akkor, ha mindkét hatóság igazságügyi hatóság.

59. Ezt követően a kérdést előterjesztő bírósághoz hasonlóan megjegyzem, hogy a jelen ügy abban különbözik a Spetsializirana prokuratura ítélet alapjául szolgáló ügytől, hogy a szóban forgó házkutatási intézkedést, amelynek elfogadása a lett jog értelmében kizárólag a bíróságok számára van fenntartva, kibocsátását megelőzően nyomozási bíró engedélyezte, majd ezt követően e tagállam legfőbb ügyészsége, amely szükségesnek és arányosnak ítélte, érvényesítette azt. Ezzel szemben a Spetsializirana prokuratura ítélet alapjául szolgáló ügyben a bolgár ügyészség a 2014/41 irányelv 2. cikke c) pontjának i. alpontja értelmében vett kibocsátó hatóságként négy európai nyomozási határozatot bocsátott ki a távközléssel kapcsolatos forgalmi és helymeghatározó adatok gyűjtésére vonatkozóan, anélkül hogy előzetesen bolgár bíróság közreműködését kérte volna, holott hasonló nemzeti eljárás keretében a bolgár ügyészség csak az ilyen bíróság engedélyével rendelhetett volna el ilyen intézkedéseket. Következésképpen e körülmény ahhoz vezet, hogy a Bíróság által ezen ítélet 32–38. pontjában elfogadott, az ezen irányelv összefüggéseinek és célkitűzéseinek elemzésére vonatkozó indokok a jelen ügyet illetően nem alkalmazhatók, és nem is relevánsak.

60. Ami egyfelől a Bíróság által a Spetsializirana prokuratura ítélet 32–35. pontjában a 2014/41 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésére vonatkozóan elvégzett rendszertani elemzést illeti, meg kell állapítani – amint azt a jelen indítvány 44–48. pontjában tettem –, hogy az e rendelkezésben említett feltételek a jelen ügyben nem tűnnek relevánsnak. A jelen ügyben ugyanis a KNAB, amely „a vizsgálati eljárás felelőseként” jár el, és így a nemzeti jog értelmében a nyomozási cselekmény elrendelésére hatáskörrel rendelkező hatóság, eleget tett az ezen irányelv 6. cikke (1) bekezdésének a) pontjában előírt, az ezen intézkedés szükségességére és arányosságára vonatkozó ellenőrzési kötelezettségeknek, mivel az illetékes nyomozási bíró a határozatában megállapította, hogy a Berlinben elvégzendő házkutatások szükségesek és arányosak. Így a Spetsializirana prokuratura ítélet alapjául szolgáló ügytől eltérően a jelen ügyben nem volt szükség arra, hogy maga a hatóság megfeleljen az intézkedés indokoltságára vonatkozó különleges követelményeknek. Ezenkívül a KNAB a szóban forgó ENYH-t azokkal a feltételekkel bocsátotta ki, amelyek mellett hasonló belföldi ügyben el lehetett volna rendelni a nyomozási cselekményt, mivel a nyomozási bíró az ENYH kibocsátása előtt engedélyezte a házkutatást.

61. Másfelől, nem lehetnek relevánsak a 2014/41 irányelv céljainak a Spetsializirana prokuratura ítélet 36–38. pontjában szereplő elemzéséből levont azon tanulságok sem, amelyek alapján a Bíróság ezen irányelv 2. cikke c) pontja i. alpontjának értelmezése keretében arra a következtetésre jutott, hogy az ENYH-t kibocsátó hatóság és az e büntetőeljárás keretében nyomozási cselekmények elrendelésére hatáskörrel rendelkező hatóság közötti esetleges különbségtétel az együttműködési rendszer bonyolultabbá válásának kockázatával járna, és ezzel az egyszerűsített és hatékony rendszer bevezetését veszélyeztetné. Éppen ellenkezőleg, amint arra a jelen indítvány

52–54. pontjában rámutattam, az említett irányelv 2. cikke c) pontja ii. alpontjának értelmezése keretében az a követelmény, amely szerint az ENYH-t kibocsátó hatóságnak szükségszerűen a nemzeti jog alapján a szóban forgó nyomozási cselekmény elrendelésére hatáskörrel rendelkező hatóságnak kell lennie, ezen együttműködési rendszer bonyolultabbá válásához vezethet, amennyiben e hatóság nem igazságügyi hatóság.

Végkövetkeztetés

62. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a következőképpen válaszoljon a Kammergericht Berlin (berlini regionális felsőbíróság, Németország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre:

A büntetőügyekben kibocsátott európai nyomozási határozatról szóló, 2014. április 3-i 2014/41/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikke c) pontjának ii. alpontját

a következőképpen kell értelmezni:

azzal nem ellentétes az, hogy az olyan nem igazságügyi hatóságot, amely a nemzeti jogának megfelelően konkrét nyomozási cselekményeket rendel el, e rendelkezés értelmében még akkor is az európai nyomozási határozatot „kibocsátó hatóságnak” lehessen minősíteni, ha az ilyen nyomozási cselekmények belföldi eljárás keretében történő elfogadása az igazságügyi hatóságok kizárólagos hatáskörébe tartozik, feltéve, hogy e nyomozási intézkedéseket az európai nyomozási határozat kibocsátását megelőzően olyan igazságügyi hatóság érvényesíti, amely meggyőződött arról, hogy az ezen irányelvben előírt valamennyi kibocsátási és továbbítási feltétel teljesül.